

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра екології та безпеки життєдіяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

_____ С.П.Сонько

«___» _____ 20__р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Семінари за спеціальністю та науково-асистентська практика

Освітній рівень: третій рівень (доктор філософії)

Галузь знань: 10 природничі науки

Спеціальність: 103 Науки про Землю

Освітня програма: Науки про Землю

Факультет: плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Умань – 2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Семінари за спеціальністю та науково-асистентська практика» для здобувачів вищої освіти спеціальності (103 «Науки про Землю»), освітньої програми Захист і карантин рослин. Умань: Уманський НУС.- 2021 р. – 12 с.

Розробник: д.геогр.н., проф. Сонько С.П.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології та безпеки життєдіяльності

Протокол від «___» _____ 2021 року №___

Т.в.о. завідувача кафедри екології та БЖД

«___» _____ 2021 р. _____ О.В.Василенко

Схвалено науково-методичною комісією факультету плодощовківництва, екології та захисту рослин

Протокол № ___ від «___» _____ 2021 р.

«___» _____ 2021 р. Голова _____ А.Г. Тернавський

© Сонько С.П., 2021 рік,

© Уманський НУС, 2021 рік.

1. Опис навчальної дисципліни

«Семінари за спеціальністю та науково-асистентська практика»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів – 12,5	Галузь знань 10 «Природничі науки»	Обов'язкова	
	Спеціальність: 103 «Науки про Землю»		
Модулів – 3		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 5		I	
Загальна кількість годин – 375		Семестр	
		2-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 0 самостійної роботи студента – 18	ОНР: доктор філософії	0 год.	
		Практичні	
		0 год.	
		Самостійна робота	
		300 год.	
Вид контролю		залік	

2. Мета й завдання дисципліни

2.1. Основною метою вивчення дисципліни “Семінари за спеціальністю та науково-асистентська практика” є поглиблення теоретичних уявлень аспірантів про методологію, методику та методи наукових досліджень в обраній галузі.

2.2. Завданнями курсу є поглиблення уявлень аспірантів про сутність теорії, метатеорії, методології, науки, методик і методів наукових досліджень, практичне напрацювання педагогічних умінь та навичок у процесі викладацької роботи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен набути таких компетентностей:

- інтегральна:

здатність розв’язувати складні завдання та практичні проблеми міждисциплінарного характеру, що виникають у процесі професійної діяльності в галузі конструктивної географії та раціонального використання природних ресурсів або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій і положень наук про Землю і методів проведення наукових досліджень;

- загальні:

- 1) здатність спілкуватися рідною мовою як усно так і письмово;
- 2) здатність спілкуватися іншою мовою за спеціальністю науки про Землю;
- 3) здатність вчитися і бути сучасно освіченим, усвідомлювати можливість навчання впродовж життя;
- 4) визнання морально-етичних аспектів досліджень і необхідності інтелектуальної чесності, а також професійних кодексів поведінки;

- фахові:

1) здатність показувати базові знання із суміжних дисциплін - фізики, екології, математики, інформаційних технологій, права, економіки тощо), вміння використовувати їх теорії, принципи та технічні підходи.

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Зміст тем курсу (самостійна робота)

Модуль 1. Загальні методологічні проблеми науки

Змістовий модуль 1. Методологія як філософська дисципліна.

Тема №1. Основні відомості з методології наукової роботи.

1. Наукові факти та ідеї.
2. Сутність поняття «методологія».
3. Функції методології та принципи наукового дослідження.
4. Конкретнонаукова методологія, методики та методи дослідження.
5. Правила визначення понять.

Тема №2. Філософські аспекти наукової роботи.

1. Системний підхід і методологічні принципи науки.
2. Структурно-функціональний підхід.
3. Діяльнісний підхід.
4. Синергетичний підхід.
5. Інформаційний підхід.

Змістовий модуль 2. Рівні наукового дослідження.

Тема №3. Теоретичний рівень наукового дослідження.

1. Теорія та теоретичний рівень знання.
2. Пояснення.
3. Гіпотеза.
4. Прогноз.
5. Аналіз і синтез.

Тема №4. Емпіричний рівень наукового дослідження.

1. Спостереження.
2. Експеримент.
3. Моделювання.
4. Описування явищ.

Модуль 2. Конкретно-наукові методики та методи досліджень у галузі конструктивної географії.

Змістовий модуль 3. Конструктивна географія як синтетична географічна наука.

Тема №5. Об'єкт, предмет і методи конструктивної географії.

1. Об'єкт конструктивної географії.
2. Предмет конструктивної географії.
3. Методи конструктивної географії.

Тема №6. Конструктивна географія – основа раціонального використання природних ресурсів.

1. Вчення про природні ресурси – фундаментальна теоретична проблема сучасної географії.
2. Історія природокористування: конструктивно-географічний аспект.
3. Роль конструктивної географії і розробленні засад раціонального природокористування.

Змістовий модуль 4. Конструктивна географія та концепція сталого розвитку.

Тема №7. Основні положення концепції сталого розвитку

1. Історія становлення концепції сталого розвитку.
2. Римський клуб і його роль у розвиткові засад сталого розвитку.
3. Роль українських учених і мислителів у формуванні концепції сталого розвитку.

Тема №8. Роль конструктивної географії в удосконаленні концепції сталого розвитку

1. Значення конструктивної географії в розробленні стратегії майбутнього людства.
2. Природні ресурси як чинник сталого розвитку.
3. Конструктивно-географічні засади прогнозування майбутніх взаємин суспільства та природи.

Модуль 3. Науково-асистентська практика

Змістовий модуль 5. Науково-асистентська практика з викладання навчальних дисциплін конструктивно-географічного циклу

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем лекцій	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	У тому числі				Усього	У тому числі			
		л	п	практ.	с.р.		л	п	практ.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ										
Змістовий модуль 1. Методологія як філософська дисципліна										
Тема 1. Основні відомості з методології наукової роботи	38				38					
Тема 2. Філософські аспекти наукової роботи	37				37					
Разом за змістовим модулем 1	75				75					
Змістовий модуль 2. Рівні наукового дослідження										
Тема 3. Теоретичний рівень наукового дослідження	38				38					
Тема 4. Емпіричний рівень наукового дослідження	37				37					
Разом за змістовим модулем 2	75				75					
МОДУЛЬ 2. КОНКРЕТНО-НАУКОВІ МЕТОДИКИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛУЗІ КОНСТРУКТИВНОЇ ГЕОГРАФІЇ										
Змістовий модуль 3. Конструктивна географія як синтетична географічна наука										
Тема 5. Об'єкт, предмет і методи конструктивної географії	38				38					
Тема 6. Конструктивна географія – основа раціонального використання природних ресурсів	37				37					
Разом за змістовим модулем 3	75				75					

Змістовий модуль 4. Конструктивна географія та концепція сталого розвитку										
Тема 7. Основні положення концепції сталого розвитку	38				38					
Тема 8. Роль конструктивної географії в удосконаленні концепції сталого розвитку	37				37					
Разом за змістовим модулем 4	75				75					
МОДУЛЬ 3. НАУКОВО-АСИСТЕНТСЬКА ПРАКТИКА										
Змістовий модуль 5. Науково-асистентська практика з викладання навчальних дисциплін конструктивно-географічного циклу										
Разом за змістовим модулем 5	75				75					
Усього годин	375				75	300				

5. Темы практичних занять

–

6. Темы самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні відомості з методології наукової роботи	38
2	Філософські аспекти наукової роботи	37
3	Теоретичний рівень наукового дослідження	38
4	Емпіричний рівень наукового дослідження	37
5	Об'єкт, предмет і методи конструктивної географії	38
6	Конструктивна географія – основа раціонального використання природних ресурсів	37
7	Основні положення концепції сталого розвитку	38
8	Роль конструктивної географії в удосконаленні концепції сталого розвитку	37
Разом		300

7. Методи навчання

Система методів навчання включає опрацювання літературних та Інтернет-джерел, складання рефератів, повідомлень, написання наукових статей і тез конференцій.

8. Методи контролю

Усне та письмове опитування, тестування, перевірка контрольних (у тому числі модульних) робіт.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1				Модуль 2				Модуль 3	Сума
ЗМ1	МК1	ЗМ2	МК2	ЗМ3	МК3	ЗМ4	МК4	МК 5	100
10	10	10	10	10	10	10	10	20	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА НАЦІОНАЛЬНА	ОЦІНКА ECTS	ВИЗНАЧЕННЯ ECTS	КІЛЬКІСТЬ БАЛІВ З ДИСЦИПЛІНИ
Відмінно	A	Відмінно-відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82 – 89
	C	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	74 – 81
Задовільно	D	Задовільно – непогано, але із значною кількістю недоліків	64– 73
	E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60 – 63
Незадовільно	FX	Незадовільно – потрібно додатково попрацювати перед тим, як отримати позитивну оцінку	35 – 59
	F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота	0 – 34

10. Методичне забезпечення

1. Рудий Р.М., Кисельов Ю.О., Домашенко Г.Т., Удовенко І.О. *Методологія наукових досліджень: Конспект лекцій.* – Умань: Уманський НУС, 2019. – 68 с.

11. Список рекомендованої літератури

Базова

1. Колесников О.В. *Основи наукових досліджень : Навч. посібник.* – 2-е вид., випр. та доп. / О.В. Колесников. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 144 с.

2. Цехмістрова Г.С. *Основи наукових досліджень / Г.С. Цехмістрова.* – К.: Видавничий Дім «Слово», 2003. – 240 с.

Допоміжна

1. Берлянт А.М. *Картографический метод исследования / А.М. Берлянт // В сб.: Итоги науки. Картография. 1967-1969, ст. 4.* – Москва, 1970. – С. 7–9.

2. Кисельова О.О. *Методи та методики фізико-географічних досліджень / О.О. Кисельова.* – Луганськ: Альма-матер, 2008. – 117 с.

3. Петлін В. М. *Конструктивне ландшафтознавство / В. М. Петлін.* - Львів: ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2006. - 357 с.

4. Петлін В. М. *Методологія та методика експериментальних ландшафтознавчих досліджень / В. М. Петлін.* - Львів : ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2009. - 400 с

5. Петлін В. М. *Стратегія ландшафту / В. М. Петлін.* - Львів: ВЦ ЛНУ імені Івана Франка, 2007. - 288 с.

6. Шаблій О.І. *Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії / Олег Шаблій.* – Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2001. – 744 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Зацерковний В. І. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. / В. І. Зацерковний, І. В. Тішаєв, В. К. Демидов. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – 236 с. / URL:

https://isp.kiev.ua/Library/Methodology_Zatserkovny_Tishayev_Demidov

2. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с. / URL: www.immsp.kiev.ua/Konversky_osn_metod_ta_org_nayk_dosl.2010.pdf